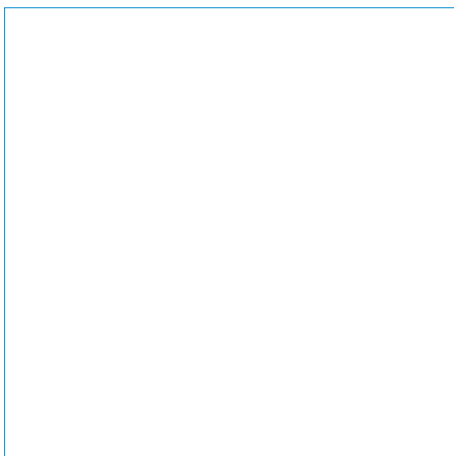
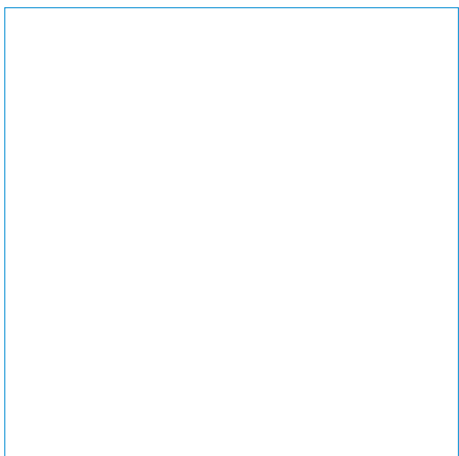
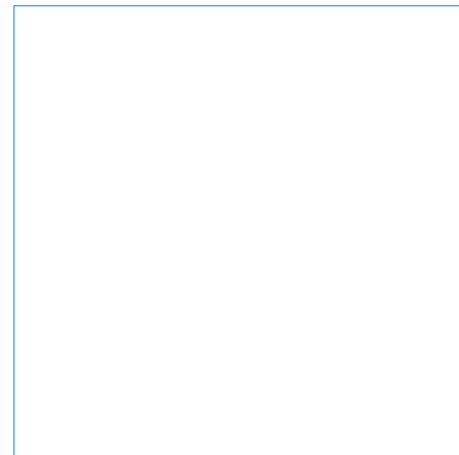
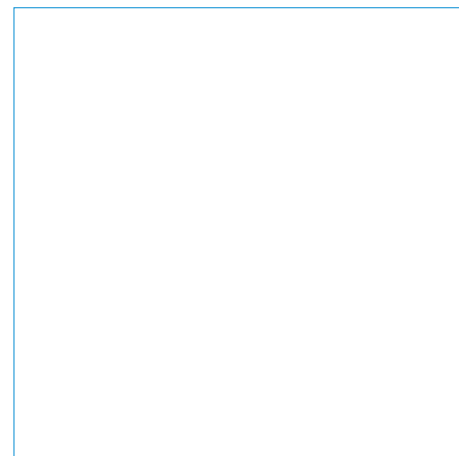


**Museum
Nagele**



**Visie herontwikkeling
Oktober 2023**



***Nagele,
een collectief ontwerp***

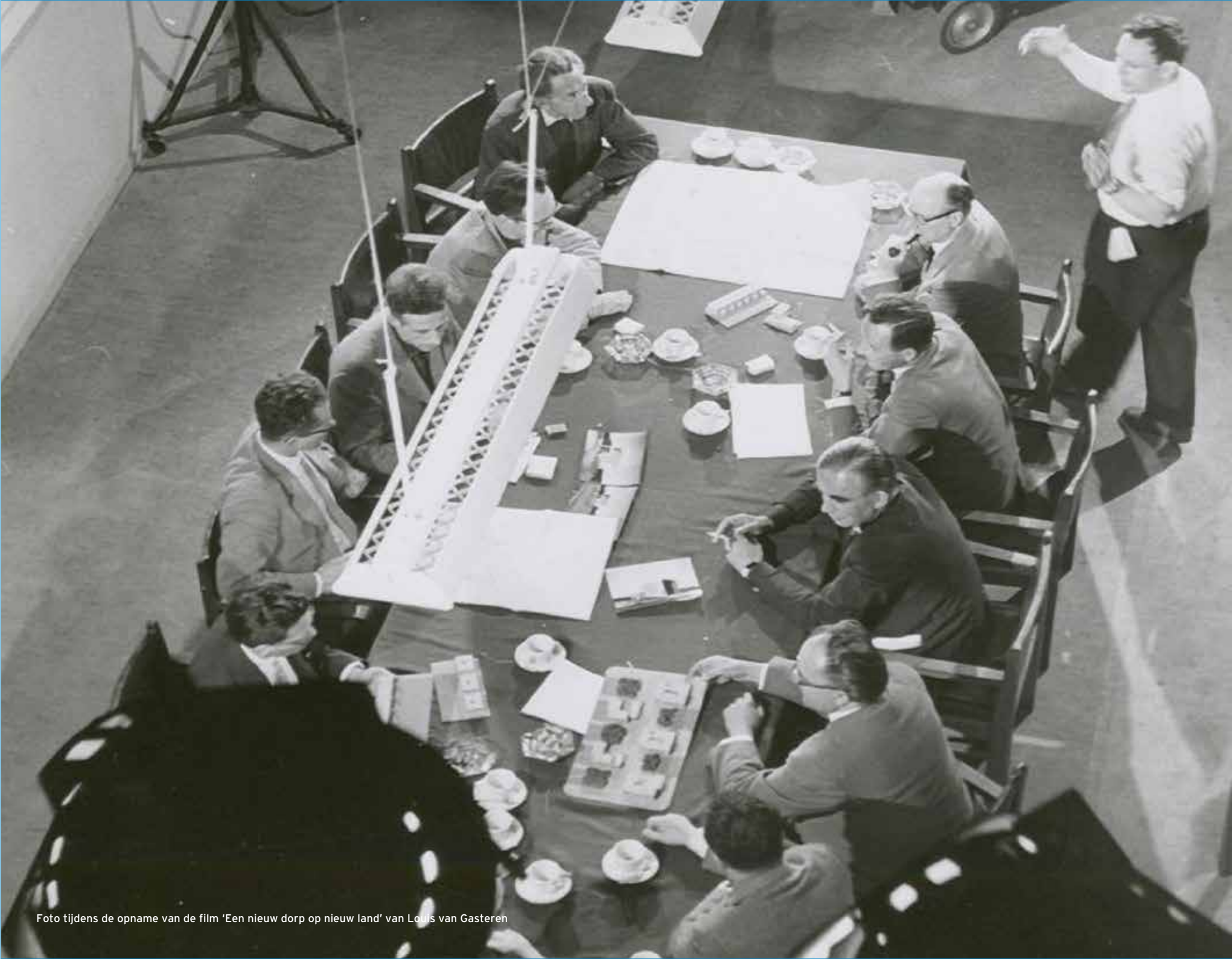
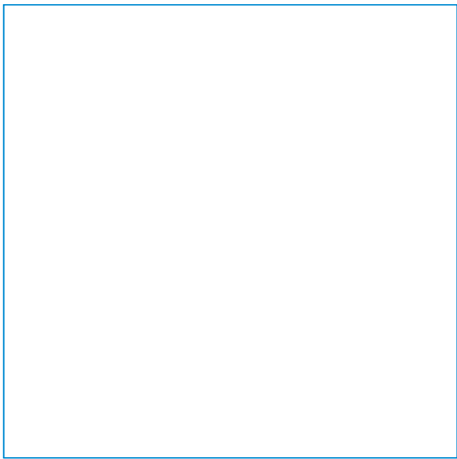
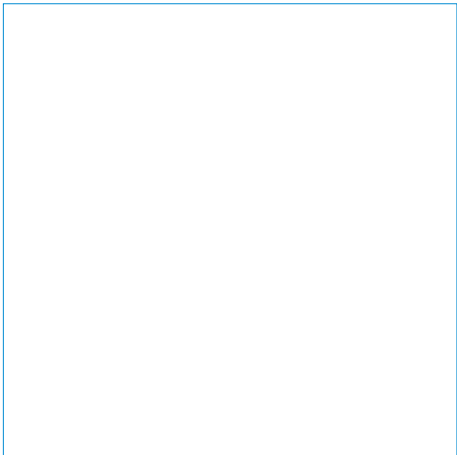
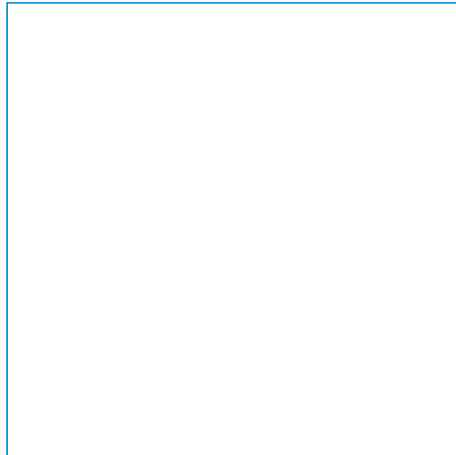


Foto tijdens de opname van de film 'Een nieuw dorp op nieuw land' van Louis van Gasteren



Huidige interieur museum



Huidige interieur museum

inhoudsopgave

Inleiding: Toen en nu	6
Kernboodschap	10
Voortdurende dynamiek	12
Binnen is buiten en buiten is binnen	15
Materialisering en hergebruik	17

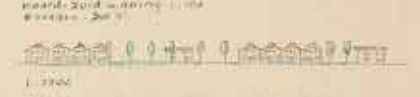
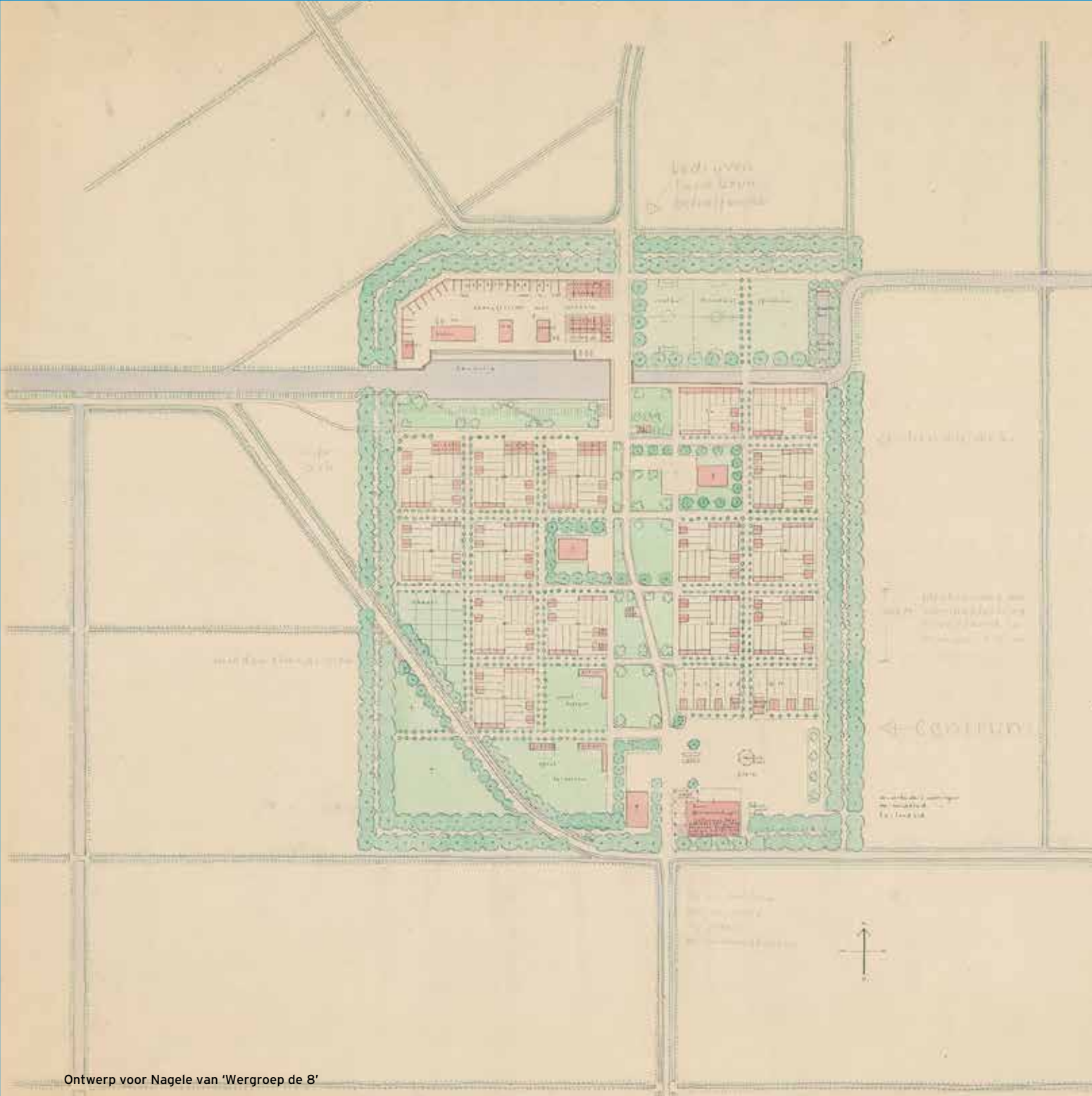
Thema's

Overzicht indeling	20
Nieuw land nieuwe samenleving; Nagele en de Noordoostpolder	21
Bedenkers van toen: portretten van architecten en stedenbouwkundigen	22
Het nieuwe wonen: stedenbouwkundig experiment	25
Actualiteit: betekenis en waarde van Nagele voor de huidige samenleving	29
Wat als? Visies op Nagele	33
Balie en tribune	35
Multifunctionele ruimte	36
Van binnen naar buiten	38
Impressies	39
Colofon	42

schetsontwerp 1:2000

NAGELE N.O.P.

t = 800 x 600 M



1. 1900
 12 blokken van 12 woningen met een gemeenschappelijke
 Kerk en een school
 Deze woningen zijn op de plaats van de oude woningen
 gebouwd met een andere indeling van de ruimten en met
 een andere indeling van de ruimten





Toen en nu



Nagele is een unicum in de geschiedenis van Nederland en daarbuiten: een volledig nieuw dorp op een volledig nieuw stuk land in de voormalige Zuiderzee, ontworpen door jonge architecten en stedenbouwkundigen met nieuwe ideeën over stedenbouw, architectuur en interieur. Ten tijde van de totstandkoming was hier daarom internationaal veel belangstelling voor. Sindsdien is Nagele een bedevaartsoord voor architecten en ontwerpers. Maar de samenleving is veranderd en daarmee ook het beeld van Nagele, zowel voor bezoekers als voor bewoners:

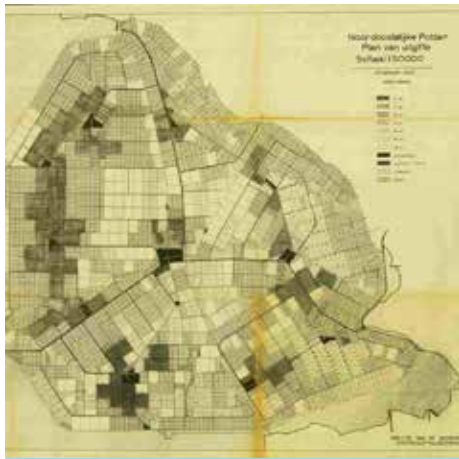


Situatie toen

- architectonisch en sociaal experiment
- groene belofte
- nieuwe visies op comfort
- platte daken als noviteit
- bewoners: selectie

Situatie nu

- icoon
- wonen in een park
- nieuwe visies op energievoorzieningen
- platte daken voor zonnepanelen
- bewoners: gemêleerd



Ook op het gebied van stedenbouwkundige ontwikkeling is er veel veranderd. Wijken en gebouwen komen op de dag van vandaag op geheel andere wijze tot stand.

Werkwijze toen

- maken voor
- gescheiden functies
- exclusieve bevolking
- harde grenzen
- tekentafelontwerp
- top down

Werkwijze nu

- maken met
- gecombineerde functies
- inclusieve bevolking
- zachte grenzen
- veldwerk
- bottom up



Maar niet alles is anders

Ambitie toen

- betaalbaar wonen
- innovatie als drijvende kracht
- licht, lucht en ruimte

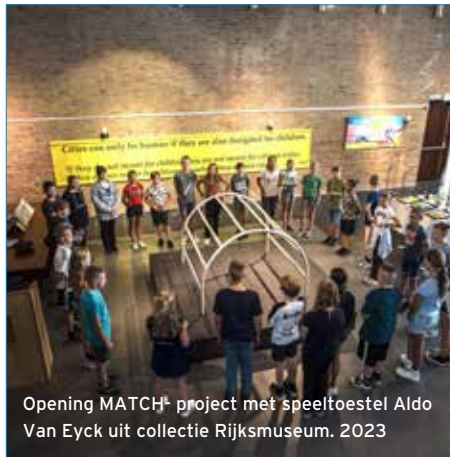
Ambitie nu

- betaalbaar wonen
- innovatie als drijvende kracht
- licht, lucht en ruimte



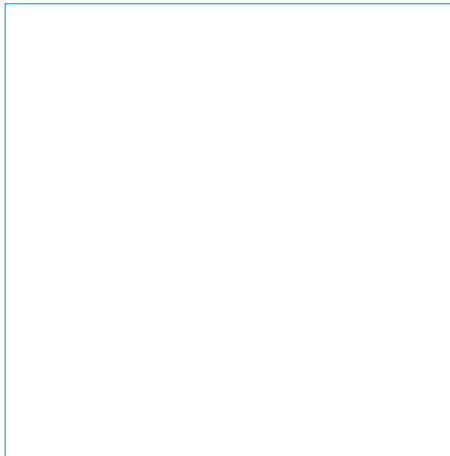
***Zitten is een werkwoord.
Als je moe bent, ga je maar liggen.***

Gerrit Rietveld



Opening MATCH- project met speeltoestel Aldo Van Eyck uit collectie Rijksmuseum. 2023

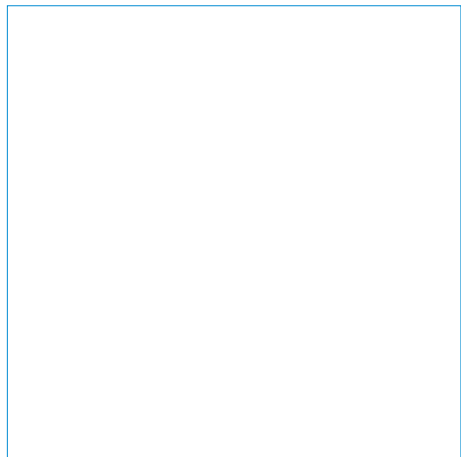
Kernboodschap



Ontmoet de bewoners van Nagele en ontdek het leven in een architectonisch experiment in de polder. Het vernieuwde Museum Nagele laat zien hoe en in welke tijdgeest het dorp in de jaren '50 tot stand kwam, wie het dorp ontworpen, wie daar mochten wonen, en vertaalt dit verhaal naar het nu. Hoe kijken we nú naar dat bijzondere proces, wat zijn de verschillen met het bouwen vandaag en ervaren de huidige bewoners Nagele?

Museum als speeltuin

Bezoekers, zowel volwassenen als kinderen, worden uitgedaagd om proefondervindelijk te leren: bedenk een dorp, teken een wijk, ontwerp een huis, bouw een meubel. Het museum wordt een speeltuin van architectuur en planning voor jong en oud. En bewoners van toen en nu nemen je mee in hun leven in de polder...

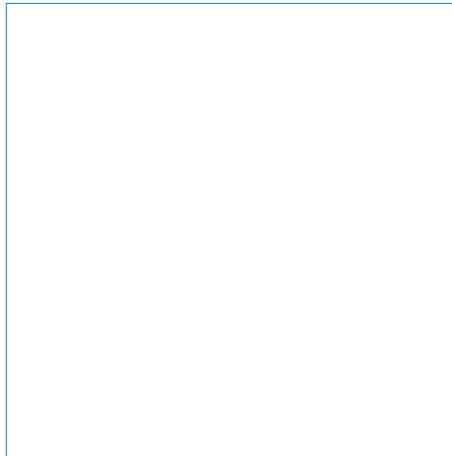


Om van blijvende betekenis te blijven zal het vernieuwde Museum Nagele de verbinding maken met de actualiteit en deze verbinding ook borgen voor de toekomst.

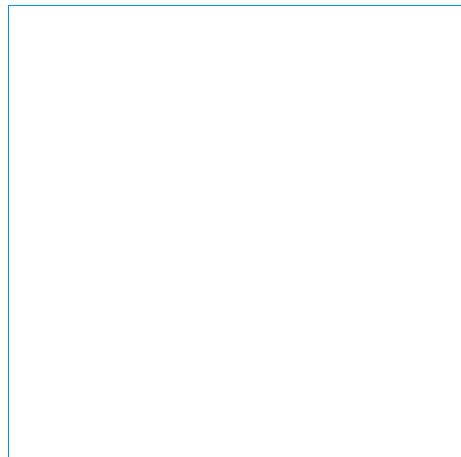
Liset Moerdijk, vice-voorzitter bestuur Museum Nagele



Voortdurende dynamiek



De reeds door het Museum Nagele verworven relaties met ontwerp- en architectuuropleidingen zullen worden bestendigd door ze uit te nodigen als partner bij nieuwe ontwikkelingen op het gebied van tentoonstellingen en organiseren van seminars, lezingen en workshops. Casussen uit de hedendaagse ontwerp praktijk van architecten laten de nieuwste ontwikkelingen zien. Om te beginnen de visie op de ontwikkeling van een nieuwe woonwijk in Nagele die architectenbureau Dérive naar aanleiding van een initiatief van Bureau Rijksbouwmeester vanuit de Erfgoeddeal heeft ontwikkeld. Naar aanleiding van een opdracht van de Gemeente Noordoostpolder is dit project inmiddels weer een stap verder gebracht. In het onderzoek van Dérive is bewust gezocht naar nieuwe vormen van wonen en bouwen zoals dat ook bij de ontwikkeling van Nagele is gebeurd. De actuele ontwikkeling over de totstandkoming van de nieuwe wijk kunnen in het museum de komende jaren op de voet worden gevolgd.



Een nieuw dorp op nieuw land

De film Een nieuw dorp op nieuw land van Louis van Gasteren is een van de topstukken van het museum en wordt integraal getoond. Daarnaast wordt gewerkt aan een nieuwe film die de ontwikkelingen van de nieuwe wijk in Nagele in al haar facetten vastlegt.

Boom is blad en blad is boom

Huis is stad en stad is huis

Een boom is een boom maar ook een groot blad

Een blad is blad maar ook een kleine boom

Een stad is geen stad als het niet ook een groot huis is

Een huis is alleen huis als het ook een kleine stad is

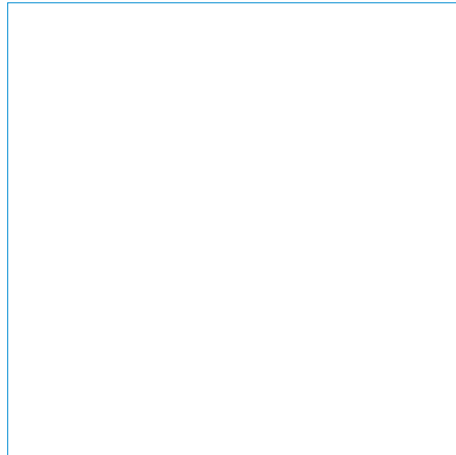
Aldo van Eyck



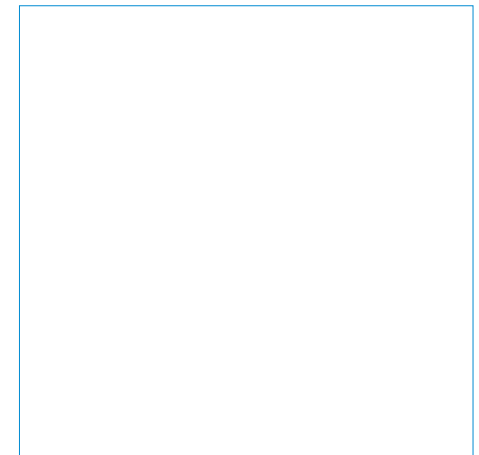
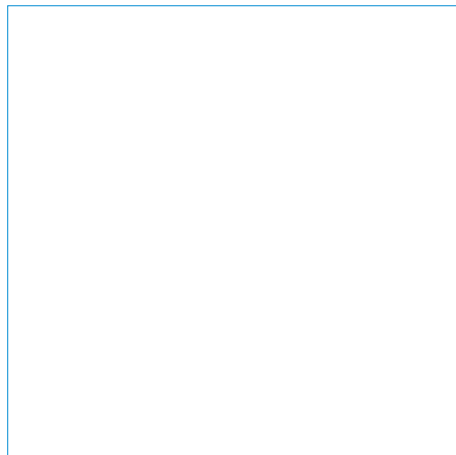
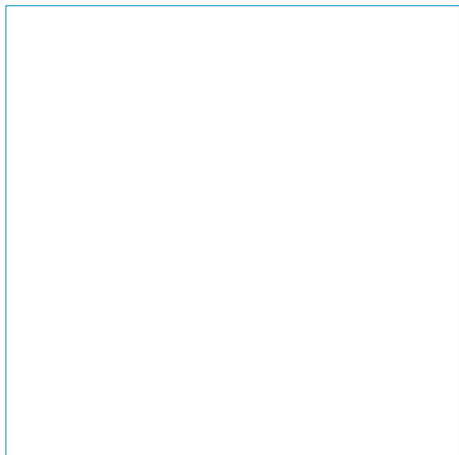
Voormalige RK kerk Nagele, tegenwoordig de locatie van Museum Nagele.



Binnen is buiten en buiten is binnen



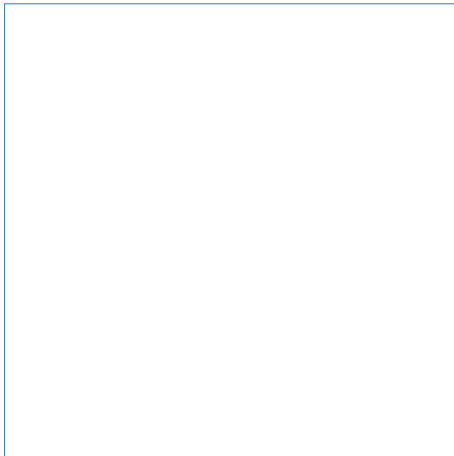
Museum Nagele is gevestigd in de voormalige rooms-katholieke St. Isidoruskerk van de architecten Theo Taen en Thomas Nix. Een toonbeeld van het Nieuwe bouwen en een van de gebouwen van het eerste uur. Het interieur is ontworpen als plattegrond van een wijk met straten. De vlakken waarin vroeger de koorbanken stonden zijn gemarkeerd in de vloerafwerking, op het middenplein stond het altaar. Deze indeling vormt de basis van de thematische indeling van het museum. De bezoekers vinden hun weg via de 'straten' waardoor vroeger de kerkgangers liepen. In de voormalige biechtstoelen zijn de getuigenissen te horen van bewoners, stedenbouwkundige en architecten. Verhalen van toen en verhalen van nu wisselen elkaar af.



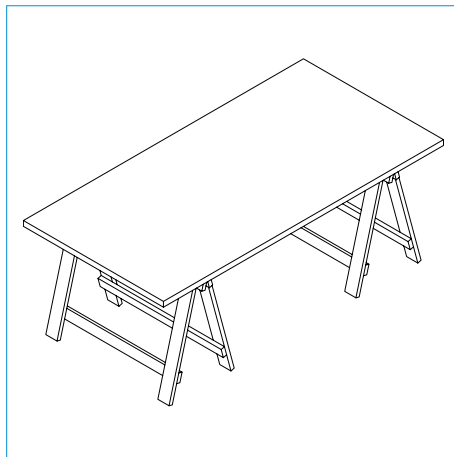
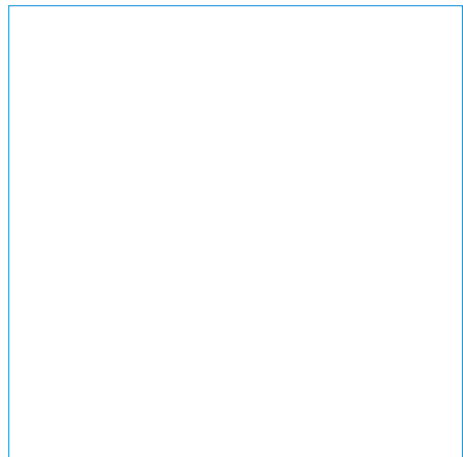




Materialisering en hergebruik



Bouwmateriaal, nieuw en gebruikt, vormt de basis voor de tentoonstellingsinrichting. Materialen van toen worden gemixt met nieuwe 3d print-technieken. Tafels worden samengesteld uit deuren op schragen. Tweedehands tekeningenkasten bevatten origineel materiaal. Bijna alles is aantrekkelijk, een enkel origineel wordt beschermd door vitrineglas.





Still uit de film 'Een nieuw dorp op nieuw land' van Louis van Gasteren

**Nieuw land en nieuwe
samenleving:
Nagele en de
Noordoostpolder**

**Bedenkers van toen:
portretten van
architecten en
stedenbouwkundigen**

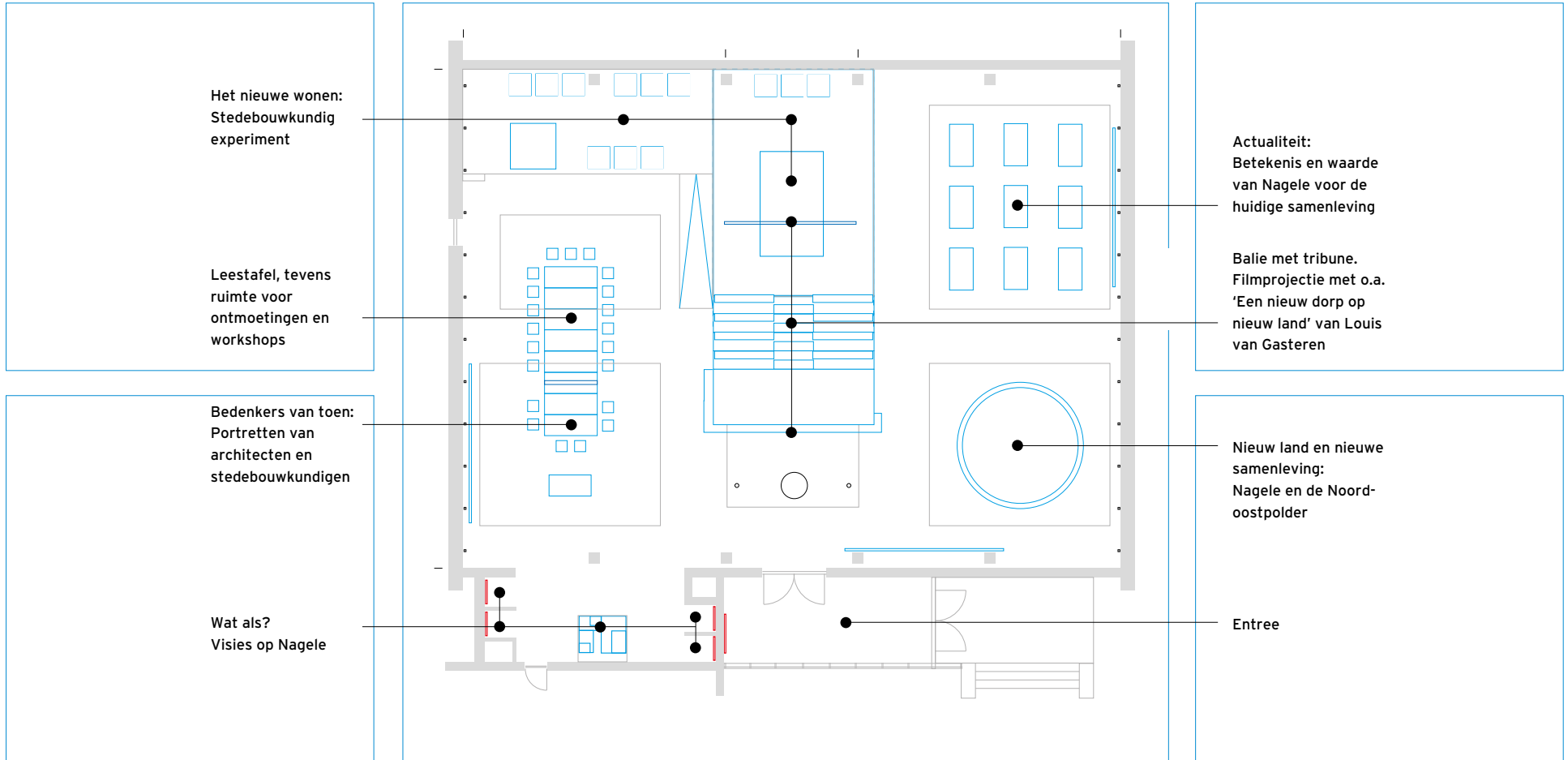
**Het nieuwe wonen:
stedebouwkundig
experiment**

Thema's

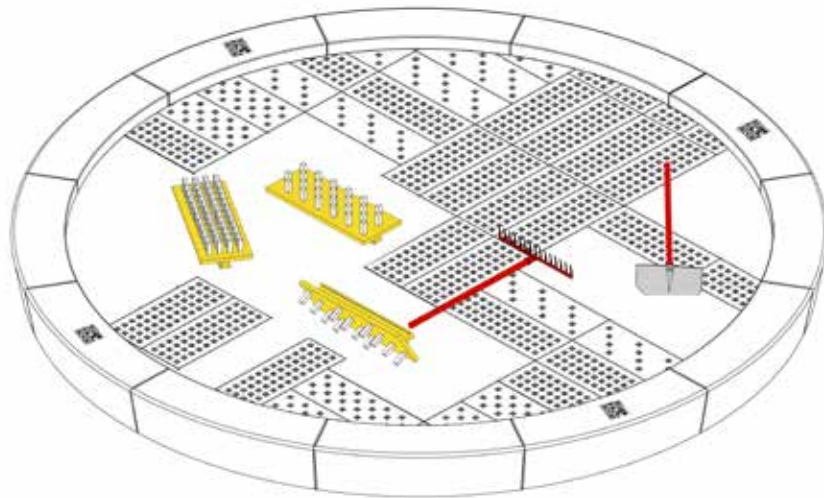
**Actualiteit:
betekenis en waarde
van Nagele voor de
huidige samenleving**

**Wat als?:
visies op Nagele**

Overzicht indeling



Nieuw land en nieuwe samenleving: Nagele en de Noordoostpolder



Na de inpoldering van de Noordoostpolder zijn over heel Nederland boeren uitgenodigd zich in te schrijven voor een nieuw stuk land. Vervolgens heeft selectie plaatsgevonden, zowel op papier als middels bezoek aan huis. Verhalen hiervan zijn opgetekend zowel van de gelukkigen als van personen die zijn afgewezen. Een aantal daarvan is te beluisteren vanaf de rand van een ronde zandbak waar hun kinderen voor hun ogen nieuw land aan het inrichten zijn met behulp van speciaal gemaakte gereedschappen: stempels die verschillende kavelgroottes laten zien kunnen worden afgedrukt in het zand. Boerderijen en schuren worden geplaatst. Er kan gekozen worden uit verschillende typen gewassen of vee. Publiek dat op de rand aan de zandbak zit te luisteren ziet voor hun ogen hoe kinderen het land opnieuw inrichten.



Nagele

Bijzondere gebouwen in het openbaar of algemeen nut:

3 kerken

3 lagere scholen

1 dorpshuis

1 postkantoor

1 spuihuisje

1 café/hotel, tevens autobusstation

2 kleinere cafés

1 consultatiebureau

kerkhof

sportterrein

zwemgelegenheid

industrieterrein

Woningen:

130 landarbeiderswoningen

30 winkels plus woning

30 ambachtsbedrijven plus woning

40 middenstandswoningen

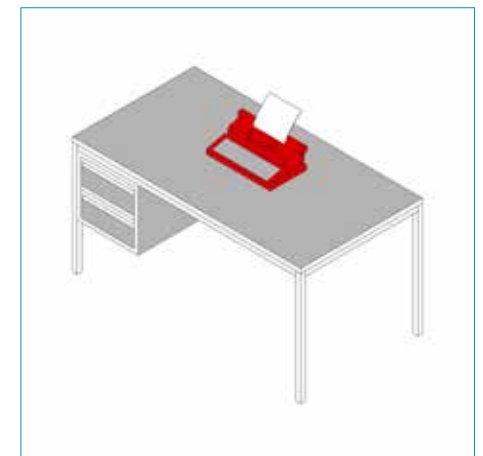
60 arbeiderwoningen

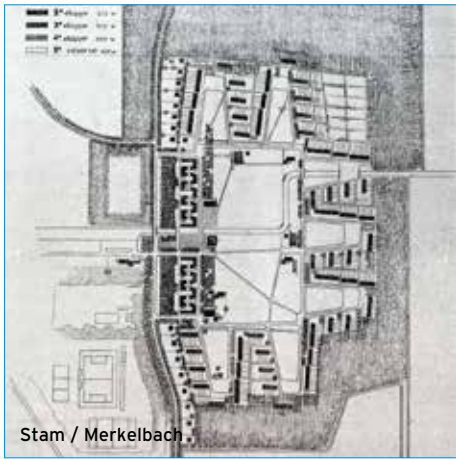
10 woningen voor notabelen

Bedenkers van toen: portretten van architecten en stedenbouwkundigen

Wie waren de makers en bedenkers van Nagele? Aan de hand van interview-fragmenten verrijkt met beelden uit hun ontwerppraktijk leer je ze kennen. De diverse grondplannen van Nagele -van de hand van meerdere ontwerpers- kunnen interactief over elkaar heen worden gelegd zodat je een goed beeld krijgt van de verschillen.

Het thema wordt ingeleid door 1 A4tje in een authentieke typemachine. Een facsimile van het originele programma van eisen dat de basis vormde voor de plannen.

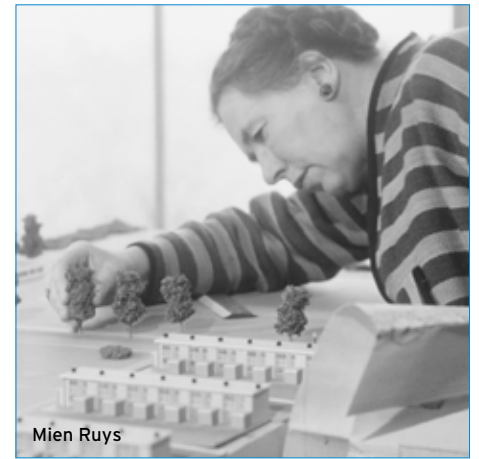




Stam / Merkelbach



Lotte Stam Beese



Mien Ruys



Kamerling



Aldo van Eyck



Rietveld



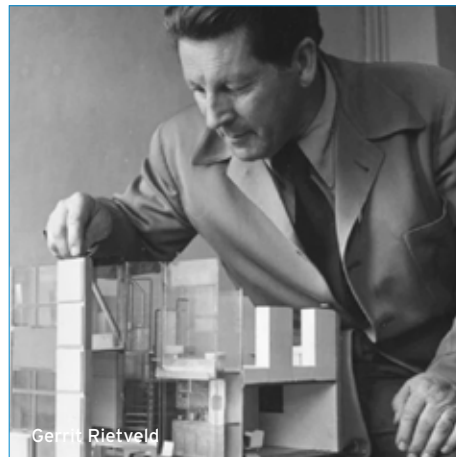
Van Eyck / Van Ginkel



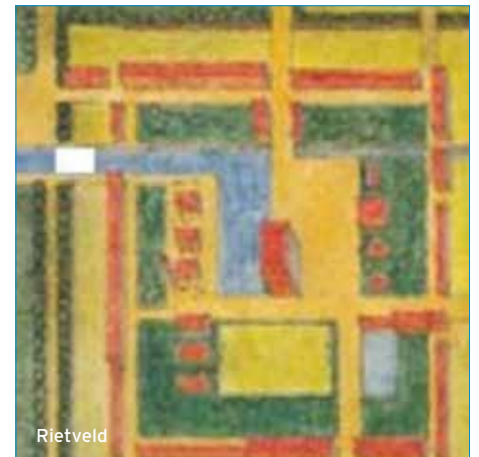
Jaap Bakema



Van Eesteren



Gerrit Rietveld

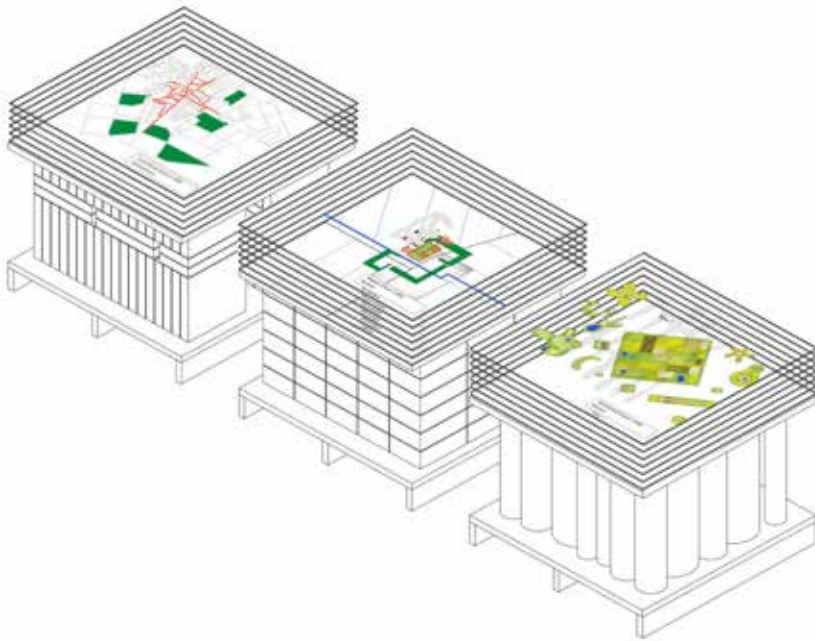


Rietveld



Ontwikkelingen in de Noordoostpolder in relatie tot de uitbreiding van Nagele. Beeld: Dérive, 2023

Het nieuwe wonen: stedebouwkundig experiment



Model van een dorp: 1:2000 - Emmeloord toen, Nagele toen, Oosterwold nu

Bezoekers worden meegenomen in het ontwerp-proces van architecten stedenbouwkundige en meubelontwerpers onder de noemer: 'Geef de samenleving vorm door de ruimte te ontwerpen'.

Je kunt proefondervindelijk kennis opbouwen over verschillende delen van de opdracht, van stedenbouwkundig tot interieur-detail. Als voorbeeld worden telkens 3 objecten of maquettes getoond:

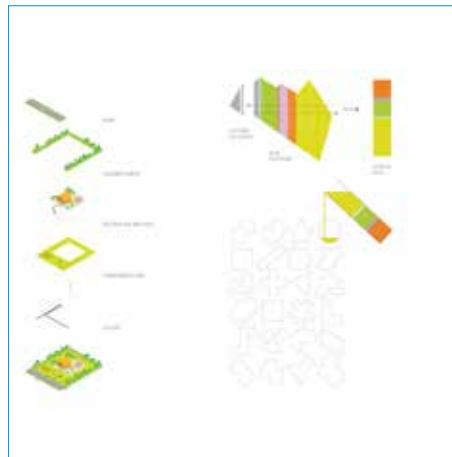
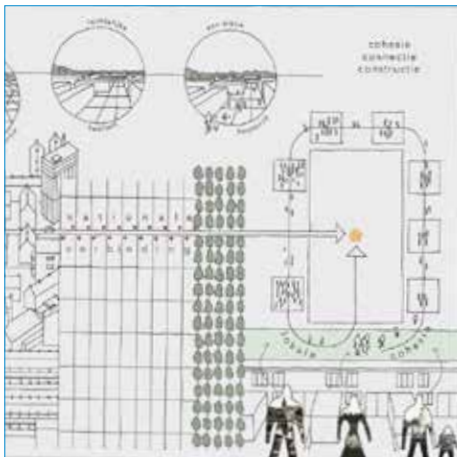
- 1 wat gebruikelijk was in de jaren 50 van de vorige eeuw
- 2 de Nagele aanpak
- 3 voorbeeld van een hedendaags project

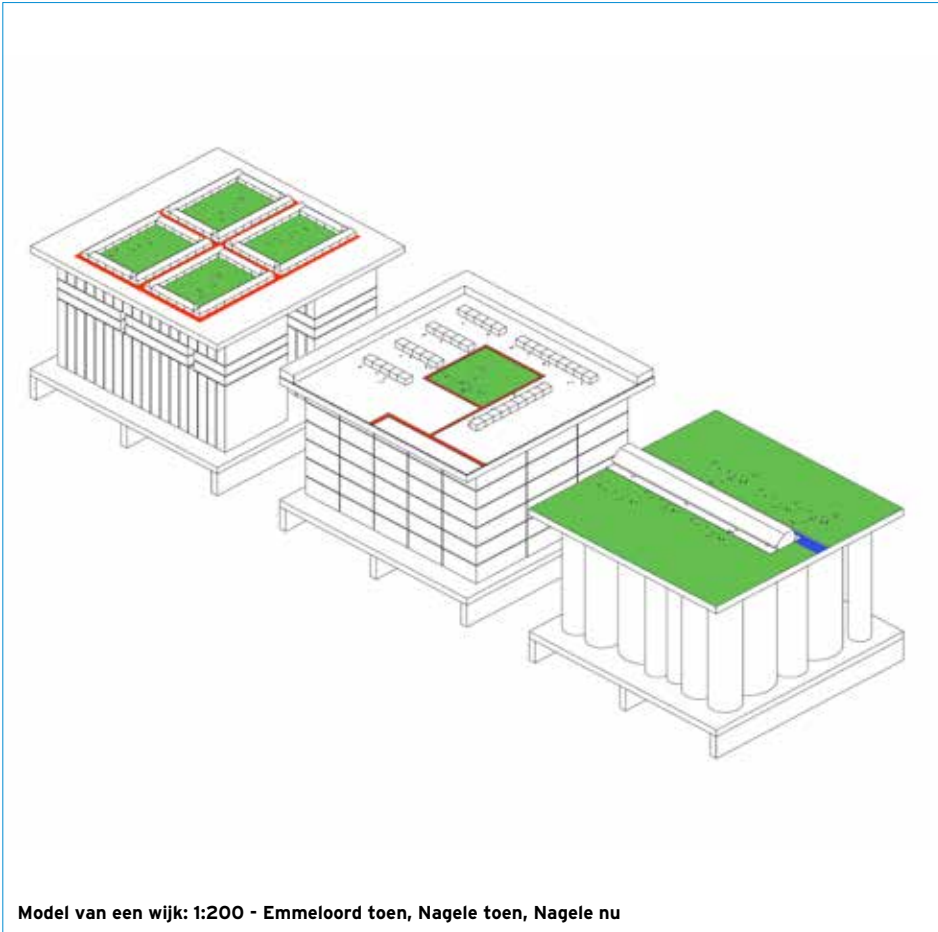
Aan de hand van deze voorbeelden kunnen bezoekers ervaren hoe architectuur niet alleen nieuwe fysieke ruimtes creëert maar ook een stimulans kan zijn voor een nieuwe manier van leven.

Je krijgt middelen aangereikt om zelf mee aan de slag te gaan; tekenmateriaal, meetinstrumenten en maquette-onderdelen.

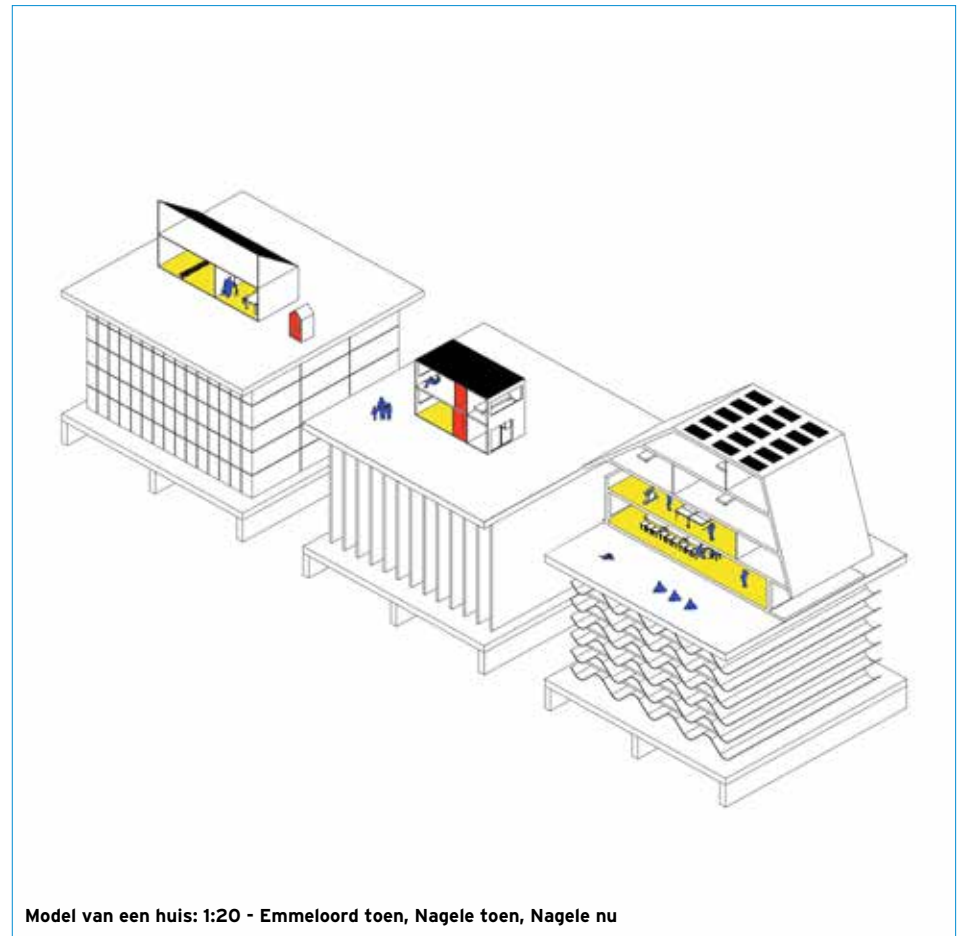
De schaal waarop wordt gewerkt is afgestemd op de materie

- Model van een dorp 1:2000
- Model van een wijk 1:200
- Model van een huis 1:20
- Model van een meubel 1:1

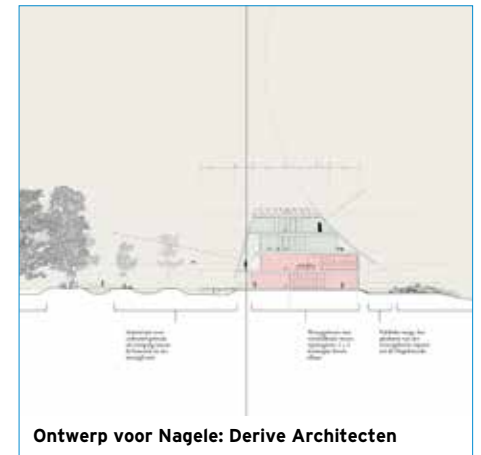




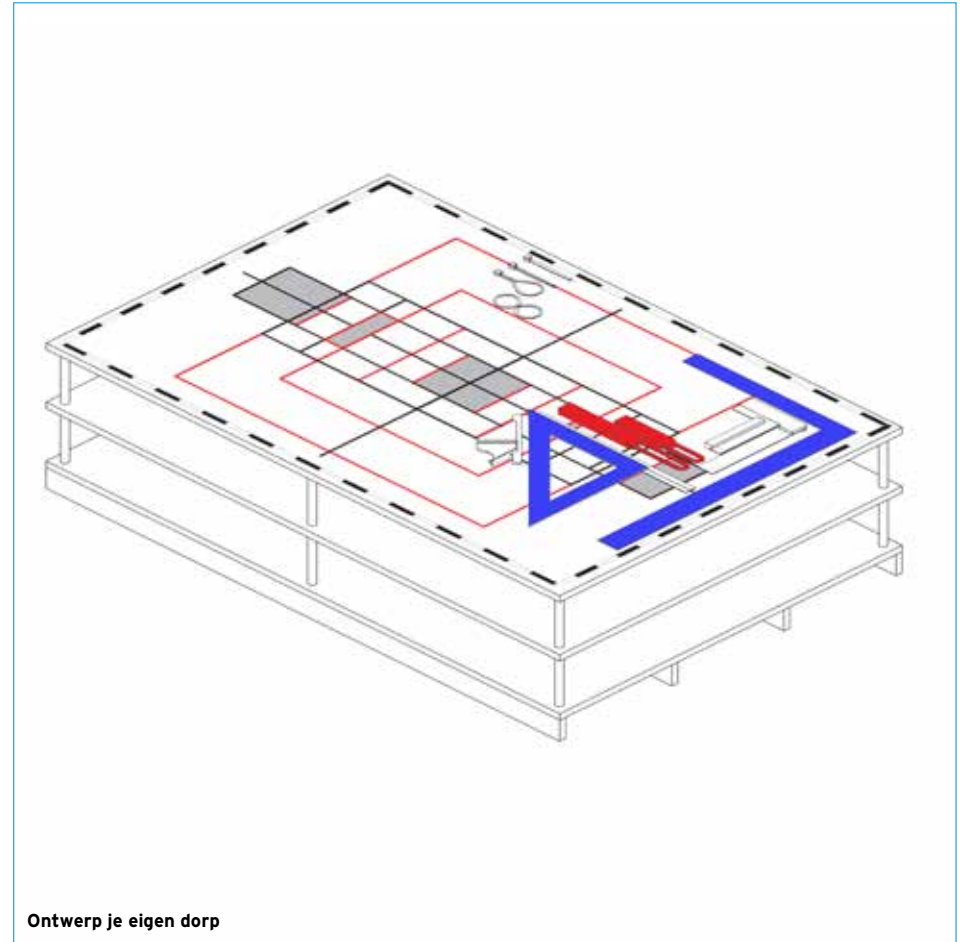
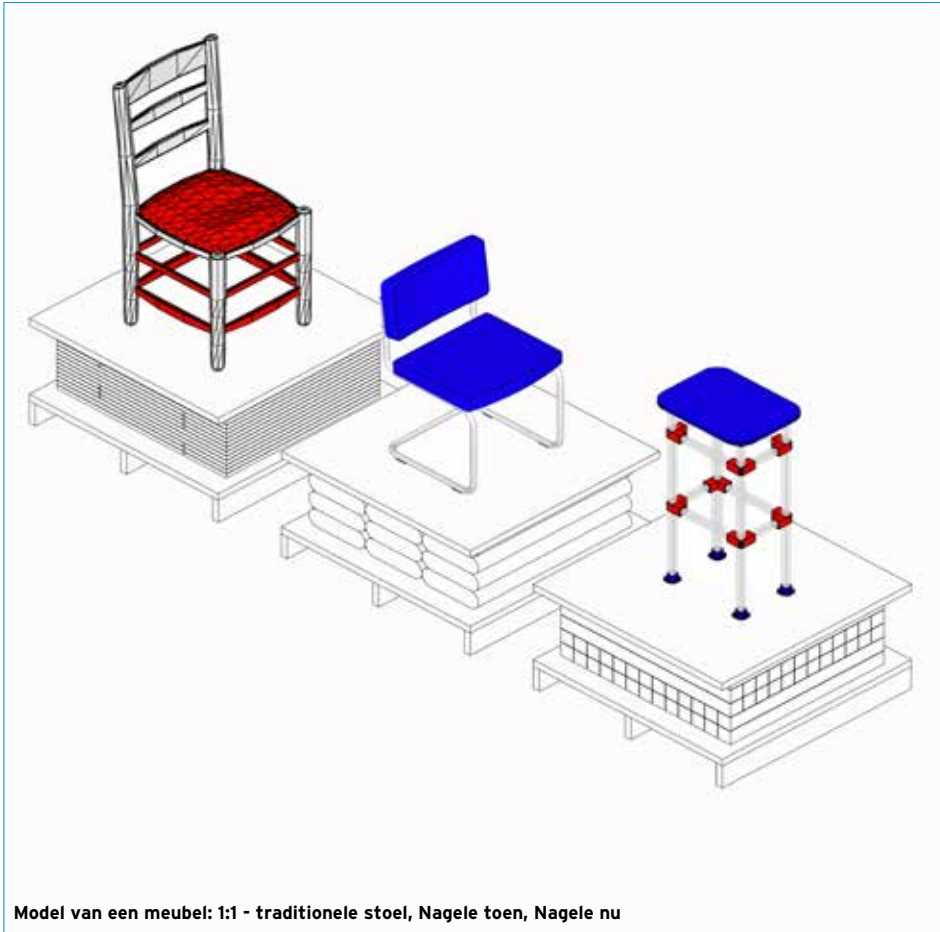
Model van een wijk: 1:200 - Emmeloord toen, Nagele toen, Nagele nu

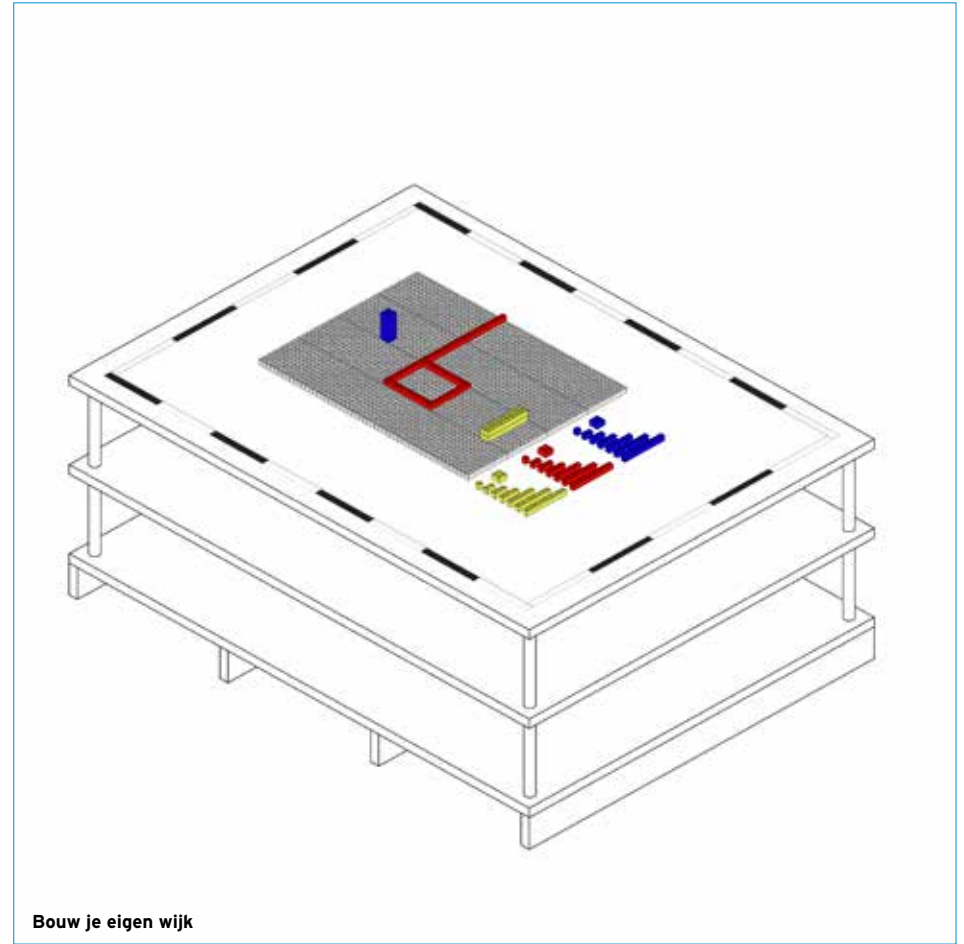


Model van een huis: 1:20 - Emmeloord toen, Nagele toen, Nagele nu

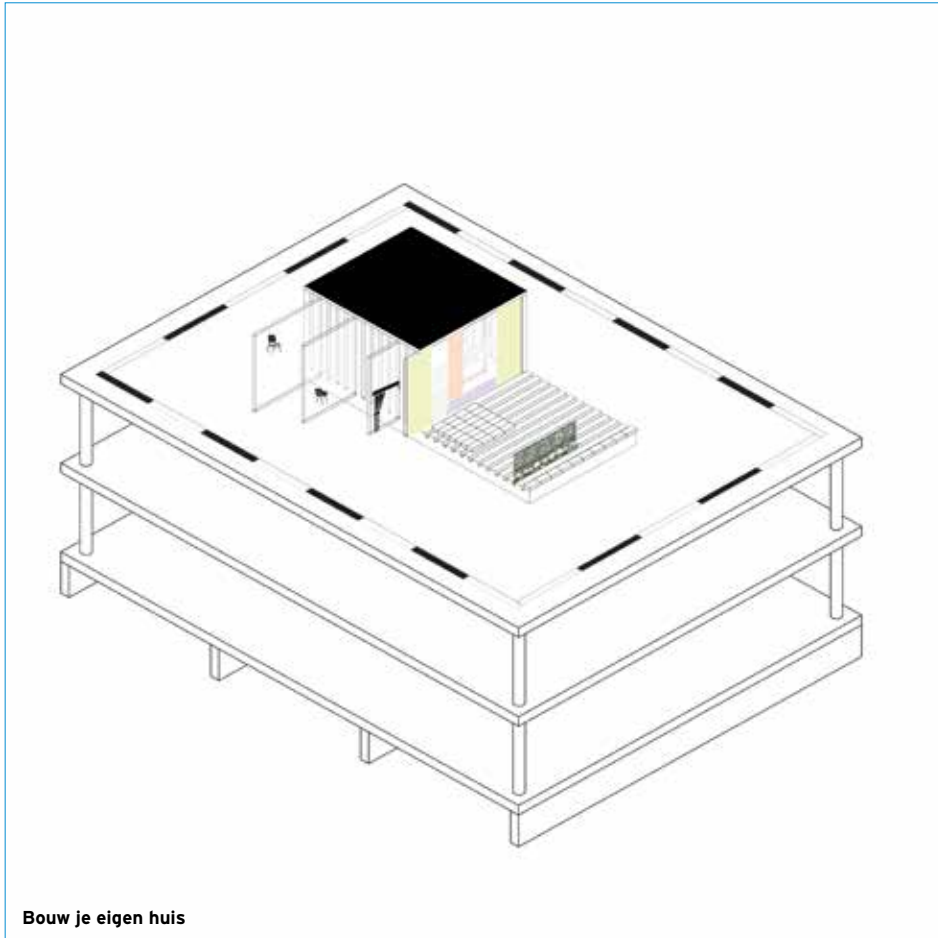


Ontwerp voor Nagele: Derive Architecten



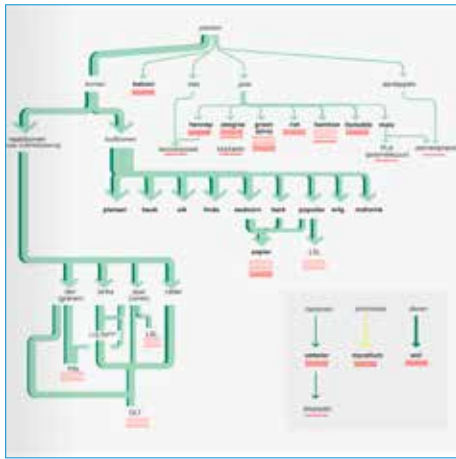


Bouw je eigen wijk



Bouw je eigen huis

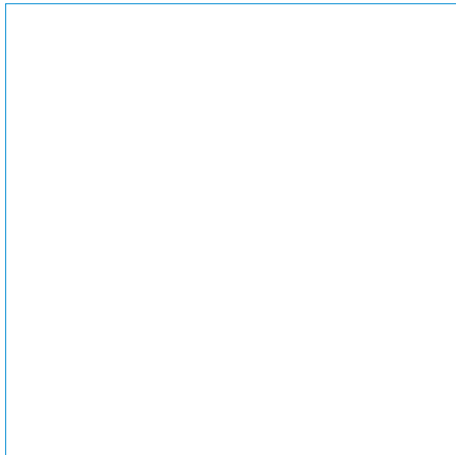




Actualiteit: betekenis en waarde van Nagele voor de huidige samenleving



Een sectie van het museum is gereserveerd voor tijdelijke tentoonstellingen, hierin kunnen telkens nieuwe thema's die Nagele aangaan worden gepresenteerd. De ruimte biedt ook plek om nieuwe ontwikkelingen in het dorp te tonen (verduurzaming, restauratie, nieuwbouw, onderhoud) zodat plaatselijke bewoners kunnen worden geïnformeerd. Daarmee is het voor nieuwe bewoners van Nagele ook een plek om zich te oriënteren. Het tentoonstellingsmeubilair is multifunctioneel en de tentoonstelling is gemakkelijk aan te passen door de medewerkers van het museum.







Locatie uitbreidingsplan voor Nagele - Dérive architecten

*Het woont er wel mooi,
maar het is ja, gewoon Nagele,
gewoon..... goed*

Martje van der Meer, bewoonster, 22 juni 1996

'We moeten de kans grijpen om het dorp Nagele en de Noord-oostpolder met de uitbreiding weer op de kaart te zetten als plek van innovatie, zowel voor de fysieke als de sociale duurzaamheid'

Kevin Westerveld &
Hedwig van der Linden
- Dérive architecten



Wat als?: visies op Nagele



'Met deze uitbreiding van Nagele dient de kans te worden gegrepen om de verbinding te leggen tussen het geplande en het geleefde dorp'

Wouter Veldhuis,
College van Rijksadviseurs
- Rijksadviseur voor de fysieke leefomgeving



'Nagele is een symbool van vooruitgang en innovatie, en ik hoop dat we over zeventig jaar wederom zo terugkijken op het uitbreidingsplan'

Bas Horsting,
lid kwaliteitsteam
- supervisor Nagele



In de voormalige biechtstoelen zijn beeldschermen geplaatst met interviews of reportages

1. bewoners: wat vinden en vonden bewoners van Nagele van hun dorp
2. architecten: hoe werd door andere architecten naar Nagele gekeken na de oplevering en wat zijn de meningen in de voorbij decennia
3. media: wat is er in de media gezegd over Nagele

Bezoekers kunnen zelf ook hun mening achterlaten.

In ladekasten zijn tekeningen te vinden van Nagele, zowel origineel (achter glas) als in facsimile. Het gaat hierbij om stedenbouwkundige plannen, schetsen en onderzoek. De originelen worden regelmatig door het museum gewisseld.

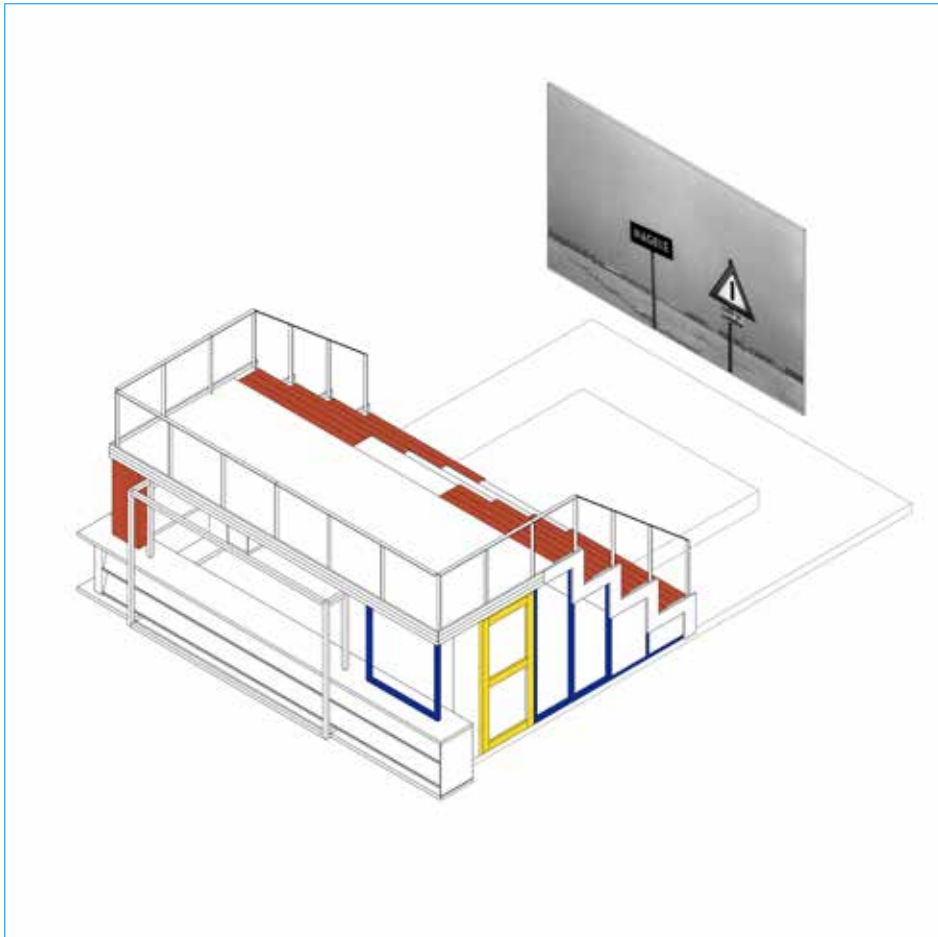


*Waarom een plat dak ontwerpen
als je er niet op kunt staan?*

Aldo van Eyck

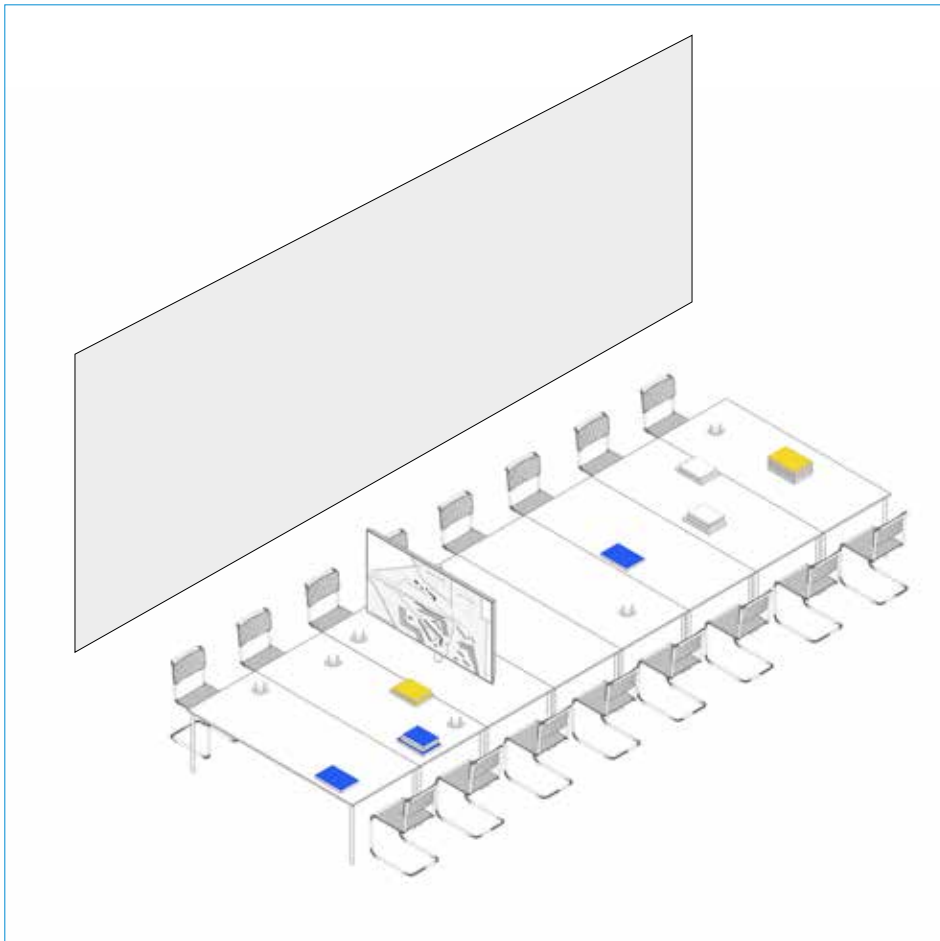


Balie en tribune



In het hart van de ruimte, op de voormalige plek van het altaar, staat de balie. Deze heeft aan de voorzijde de vorm van een huis met een plat dak, en is aan de achterzijde een tribune die uitzicht biedt op de monumentale Claustrawand en van waar het publiek films kan bekijken op een groot scherm dat centraal in de ruimte hangt. De film van Van Gasteren wordt permanent getoond, en ook de film over de nieuwe wijk. Daarnaast kunnen op afroep films worden getoond en is de tribune te gebruiken voor lezingen en presentaties. Het gebouwtje is tevens winkel en opslag en bevat de koffie-automaat tbv de bezoekers. Vanuit het hart van de ruimte kan de baliemedewerker de hele tentoonstellingsruimte overzien en tevens permanent aanspreekpunt.

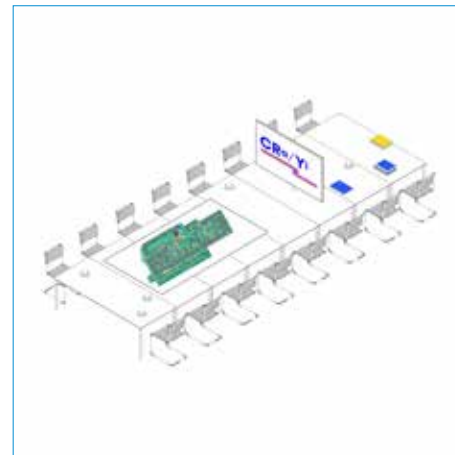


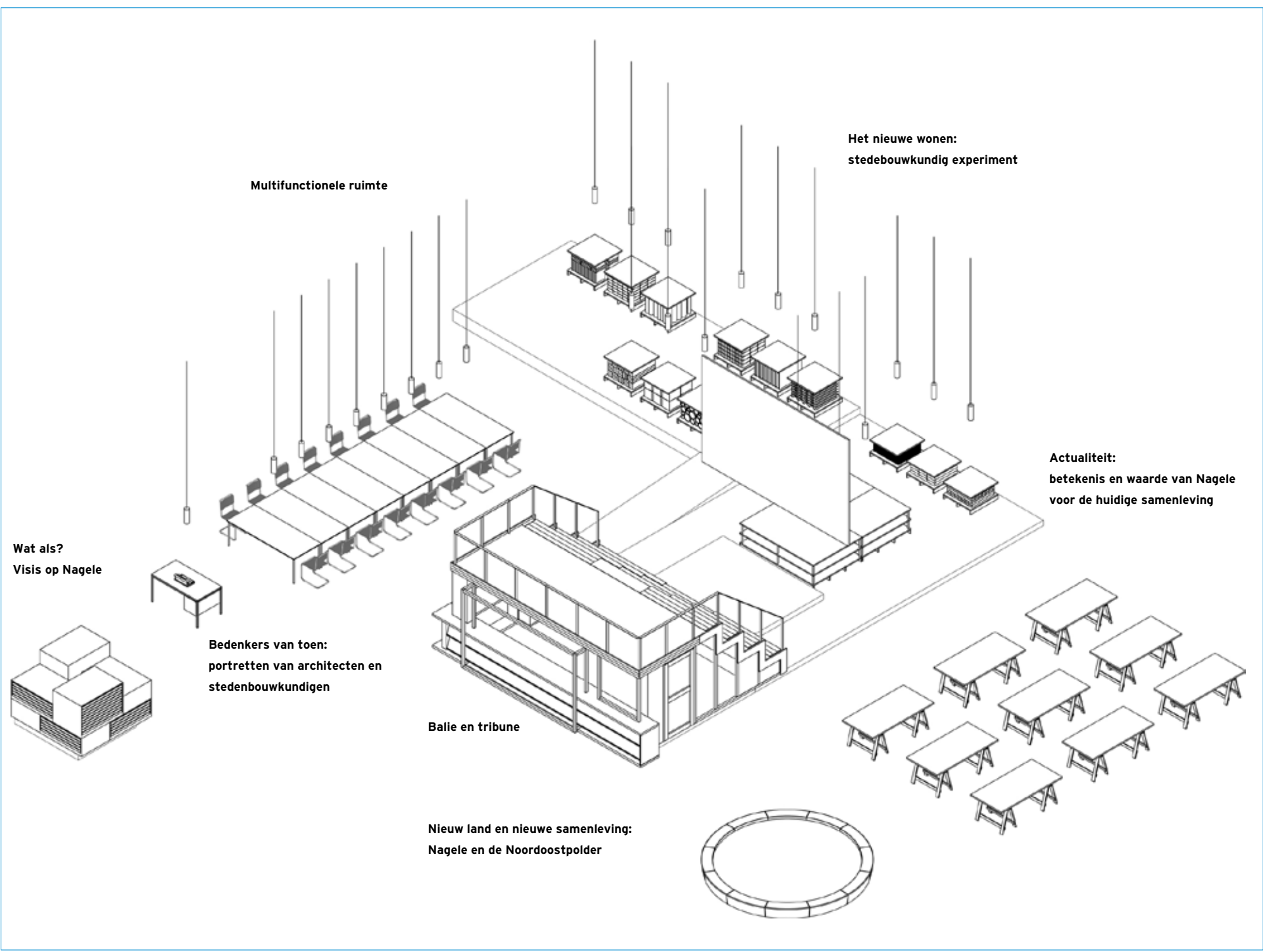


Multifunctionele ruimte

Een lange tafelopstelling nodigt uit om, temidden van de opstellingen, even te zitten en te bladeren in een van de boeken over de uiteenlopende onderwerpen in relatie tot Nagele, de ruimte is tevens inzetbaar als discussieplek, ruimte voor lokale ontmoetingen en ruimte voor workshops.

Het scherm kan worden gedraaid en aan twee zijden van de tafel gebruikt: ten behoeve van het verhaal van de architecten en stedenbouwkundigen en van de workshops..





Multifunctionele ruimte

Het nieuwe wonen:
stedebouwkundig experiment

Actualiteit:
betekenis en waarde van Nagele
voor de huidige samenleving

Wat als?
Visis op Nagele

Bedenkers van toen:
portretten van architecten en
stedebouwkundigen

Balie en tribune

Nieuw land en nieuwe samenleving:
Nagele en de Noordoostpolder

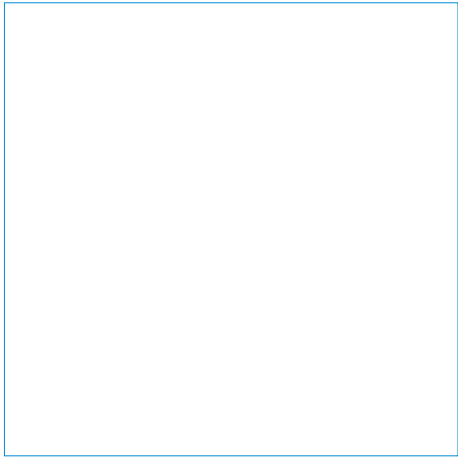
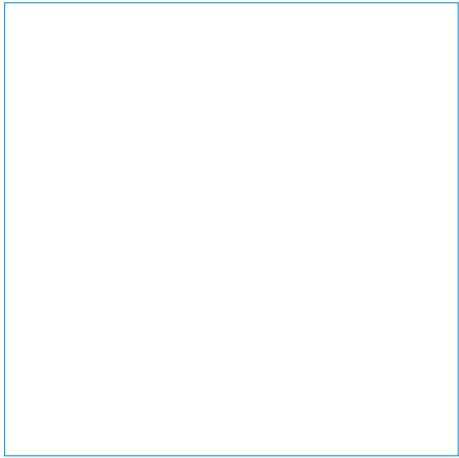
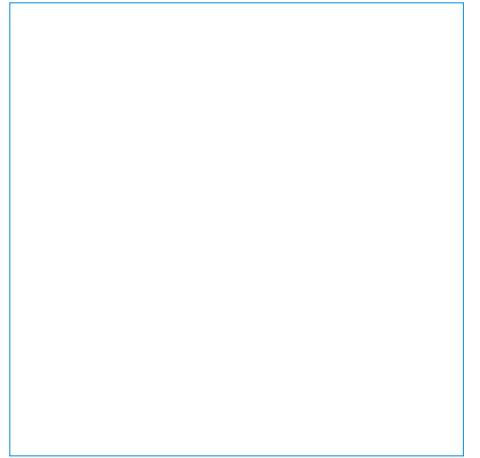
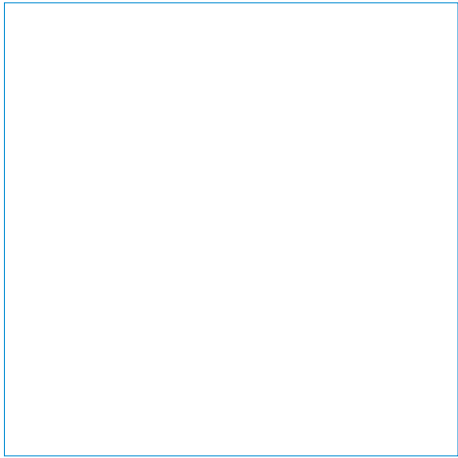
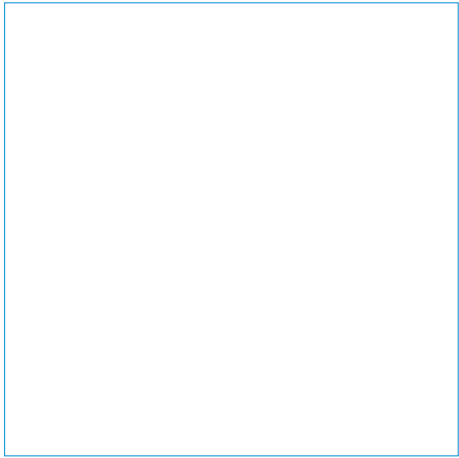


Van binnen naar buiten

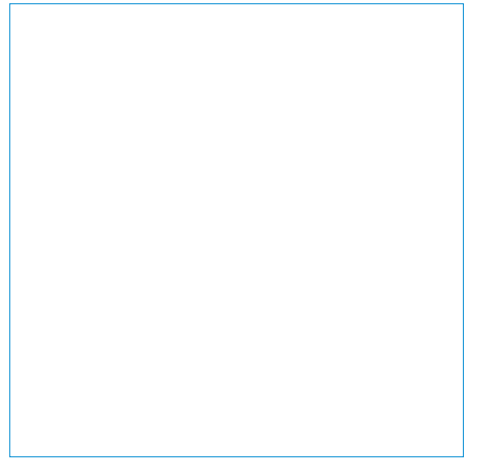
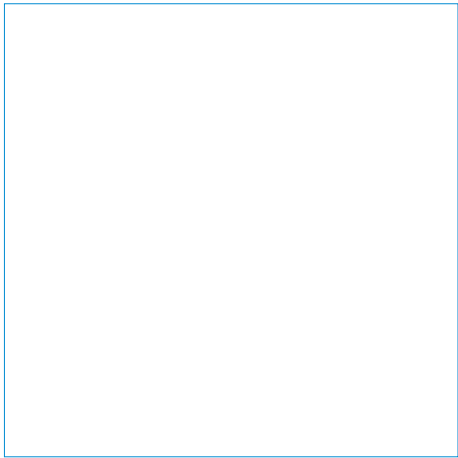
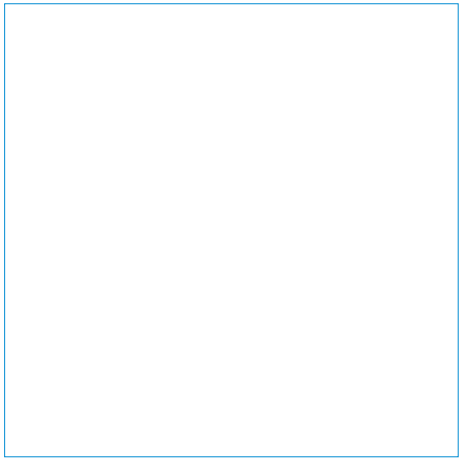
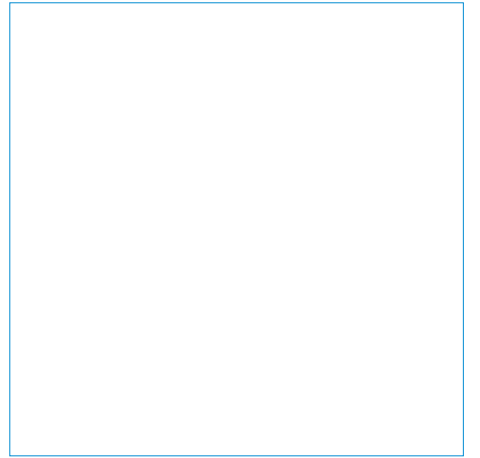


Bezoekers worden gestimuleerd om na het bezoek de buitenruimte in te gaan. Vrijwilligers van het museum geven rondleidingen. Er zijn wandel- en fietsroutes beschikbaar en bij de gebouwen wordt plaatselijk nieuwe informatie aangebracht

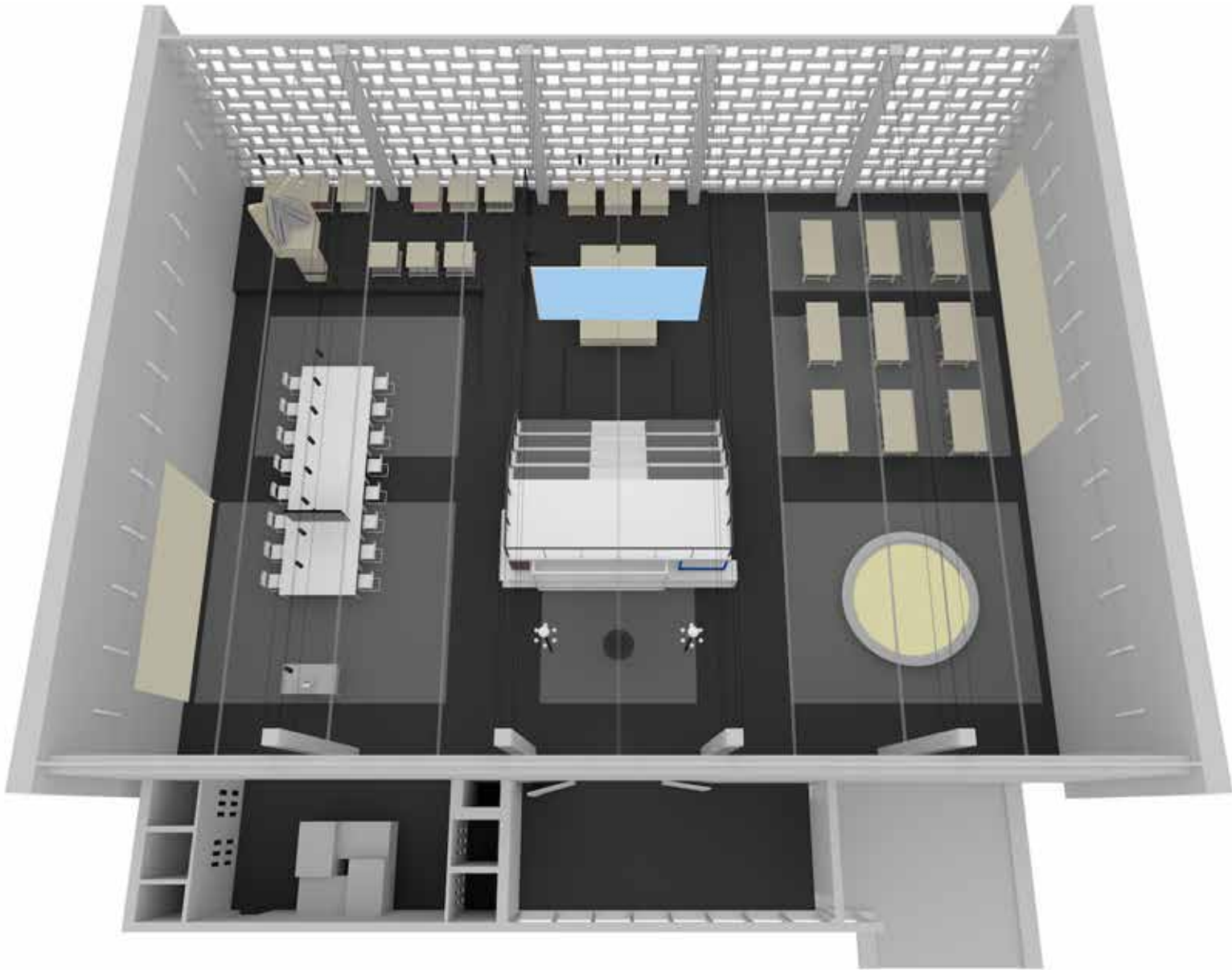




Impressies









Colofon



Dit document is tot stand gekomen in nauwe samenwerking met de werkgroep transitie Museum Nagele: Liset Moerdijk, Marten van der Molen, Anneke Zelhorst, Jelly Jousma en Jan Broekhuizen.

Onder regie van projectleider Mirjam Blott van De Culturele Zaak

In het kader van Erfgoeddeal Nagele, waarin de gemeente Noordoostpolder zich samen met de provincie Flevoland en rijk tot en met 2024 substantieel inzet voor een betere beleefbaarheid van dit bijzondere dorp. Met als doel: versterking van de lokale trots en dus de lokale samenhang, en het geven van een 'boost' aan de lokale economie. In totaal een injectie aan de leefbaarheid in Nagele.

Concept, ontwerp en tekst: Kinkorn

Met dank aan
Dérive architecten - Kevin Westerveld en Hedwig van der Linden - en de Gemeente Noordoostpolder voor het ter beschikking stellen van beeldmateriaal van de uitbreidingsplannen van Nagele.

